

Helyzetkép

2015. július – augusztus

Gazdasági növekedés

A globális gazdaságban az első félévben a várakozásokhoz közelálló folyamatokat regisztrált a statisztika. A világpolitikában *némileg nőtt a regionális konfliktusokból eredő kockázat*, de ez eddig nem érintette jelentősen a külkereskedelem dinamikáját. A nyersanyagok és különösen az energiahordozók tartósan alacsony ára – úgy tűnik – átrendeződést indíthat el a világgazdaságban. Amennyiben ez a tendencia fennmarad, a fejlett országok inkább a kedvezményezetttek körébe, míg több, eddig magas dinamikát felmutató – energiahordozókat exportáló – fejlődő ország kedvezőtlenebb helyzetbe kerülhet. Külön kérdés az élelmiszerárak alakulása. A hosszabb ideje érvényesülő alacsony árszint a fejlődő országok többsége számára kedvező helyzetet teremt.

A fejlett országok meghatározó gazdaságai közül jelentős dinamikával bővült az Amerikai Egyesült Államok teljesítménye. A bruttó hazai termék az első félévben – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 2,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az Európai Unió GDP volumene – szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján – 1,8%-kal emelkedett, míg Japáné nem változott a múlt év azonos időszakához képest. Németországnak, az Európai Unió legnagyobb gazdaságának 1,4%-kal nőtt a bruttó hazai terméke ebben az időszakban.

A fejlődő országok két meghatározó gazdaságának továbbra is kiemelkedő a növekedési dinamikája, de eltérő a változás iránya. A kínai gazdaságban érzékelhetően mérséklődik a bővülés üteme. Mivel a kínai gazdaság teljesítménye volumenében már elérte az eddig legnagyobb gazdasági értéket előállító Egyesült Államokét, és az utóbbi másfél évtizedben fontos szereplője lett a globális kereskedelemnek, komoly aggodalommal figyelik az elemzők a lassulás jeleit. /Mivel az Egyesült Államok népessége 320 millió fő, míg Kínáé 1 360 millió fő, ezért a két gazdaság teljesítményének egyenlősége azt jelenti, hogy az egy főre jutó amerikai GDP több mint négyszerese a kínainak./ Hosszabb ideje világos volt, hogy a kínai gazdaság túlfűtöttsége nem tartható fenn, a dilemma a lassulás mértéke és módja volt. Kína bruttó hazai terméke az első félévben 7%-kal nőtt a két évvel korábbi 7,8%-ot, illetve a múlt évben regisztrált 7,4%-ot követően. A lassulás során érzékelhetően csökkent a beruházások emelkedésének dinamikája, és mérséklődött a belső fogyasztás változásának üteme is. Jelentősen eltért egymástól az export és az import emelkedésének dinamikája, emellett ismét

számottevően nyílt az olló az export javára. Ezek a tendenciák nyilvánvalóan fennmaradnak, akár erősödhetnek is. Ez a folyamat természetesen hat a fejlett országok, az Európai Unióban kiemelten Németország kivitelének perspektívájára, amely ezáltal áttételesen érinti a magyar ipar rendelésállományát; az eddigi változások ugyanakkor nem voltak drámaiak. A másik óriási méretű gazdaság, India gyorsuló ütemben növeli teljesítményét. Az indiai GDP az első félévben 7,4%-kal emelkedett, míg tavalyelőtt 6,9%-kal, tavaly pedig 7,2%-kal nőtt. Az indiai gazdaság méretéhez képest kevésbé játszik szerepet a globális gazdaságban, így a világkereskedelemben betöltött – igaz növekvő – szerepe még nem meghatározó.

A **magyar gazdaság** a második negyedévben a korábbi időszakhoz képest **lassuló, de még mindig jelentős dinamikával bővült**. A GDP nyers adatok alapján 2,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A bruttó hazai termék volumene az április és június közötti trimeszterben az előző negyedévhez képest – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,5%-kal, a múlt év azonos negyedévéhez viszonyítva 2,5%-kal emelkedett. A közlemény kiadásával egyidejűleg a KSH csekély mértékben, 0,1 százalékponttal lefelé korrigálta az előző negyedévi gazdasági növekedésre vonatkozó adatokat: ennek megfelelően – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – az első negyedévben a bruttó hazai termék 0,7%-kal emelkedett a tavalyi negyedek, és 3,2%-kal az első negyedévhez viszonyítva.

A második negyedévben az ipar hozzáadott értéke 6,1%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 7%-kal nőtt. A feldolgozóipar teljesítményének bővülése ugyan nem érte el az egy évvel korábbi dinamikát, de még mindig jelentős, amiben a járműgyártás kibocsátásának változatlanul gyors növekedése dominált. Az építőipar teljesítménye 6,5%-kal, az egy évvel korábbi ütem mindössze egyharmadával nőtt, amelyben szerepet játszott, hogy a lezáruló uniós projektek egyre kevesebb feladatot adtak az ágazatnak, míg a magánberuházások igen szerény szinten stagnáltak. A mezőgazdaság hozzáadott értéke – a magas bázishoz képest – 16,8%-kal visszaesett. Az idei év egészében is ennek a tendenciának a folytatódása várható.

A szolgáltatások hozzáadott értéke a második negyedévben – az előző időszakokhoz képest gyorsuló, de az átlagos növekedés ütemét még mindig el nem érő dinamikával – 2,4%-kal emelkedett. A szektoron belül a legnagyobb, 5%-os teljesítmény-bővülést a kereskedelem, szálláshely szolgáltatás és vendéglátás érte el; ezen belül a turizmus második éve jelentősen bővíti a tevékenységét, amelyet a hazai fizetőeszköz leértékelődése is elősegít, ugyanakkor a kereskedelemre vonatkozó statisztikai adatok nagyfokú bizonytalansága az ágazatra vonatkozó információkat kérdésessé teszi. A szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenység hozzáadott értéke kiemelkedő dinamikával, 4,8%-kal, a művészeti, szórakoztatási és szabadidős tevékenységeké szintén az átlagot meghaladóan, 4,6%-kal bővült. Az információs, kommunikációs tevékenységek teljesítménye 3,8%-kal, a szállításé és a raktározásé 3,5%-kal emelkedett. Az ingatlanügyletek hozzáadott értéke szerény mértékben, 0,5% nőtt, míg a pénzügyi és biztosítási tevékenységé – a rendkívül alacsony bázis ellenére – 0,4%-kal csökkent. Különösen kedvezőtlen, hogy a közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye – a korábbi évek tendenciájának folytatásaként – 0,3%-kal mérséklődött. A bruttó hazai termék bővüléséhez a második negyedévben az ipar 1,4, az építőipar 0,2, a szolgáltatási szektor 1,3 százalékponttal járult hozzá, míg a mezőgazdaság 0,6 százalékponttal mérsékelte azt.

A bruttó hazai termék felhasználási oldalán a háztartások tényleges fogyasztása 2,6%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása 3%-kal, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene – az alacsony bázishoz képest – 1,6%-kal nőtt. A közösségi fogyasztás 0,9%-kal visszaesett; ezzel a korábbi pályára került a közösségi fogyasztás, amely a tavalyi évben jelentősen nőtt ugyan, de a megelőző években folyamatosan mérséklődött. Mindezek eredményeként a végső fogyasztás 2,1%-kal bővült a múlt év azonos időszakához viszonyítva.

A bruttó állóeszköz-felhalmozás – a magas bázishoz képest is – 5,2%-kal emelkedett, míg az összes bruttó felhalmozás 1,1%-kal visszaesett a tavalyi második negyedévhez képest. A bruttó hazai termék belföldi felhasználása összességében 1,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A nemzetgazdaság exportteljesítménye 7,5%-kal, míg importteljesítménye 6,5%-kal nőtt. A bruttó hazai termék második negyedévi bővüléséhez a végső fogyasztás 1,5, a külkereskedelmi forgalom 1,4 százalékponttal járult hozzá, míg a bruttó felhalmozás 0,2 százalékponttal mérsékelte azt.

Az előző negyedévhez képest a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,5%-kal emelkedett. E negyedéves összehasonlításban az ipar hozzáadott értéke jelentősen, 1,2%-kal, az építőiparé 0,2%-kal, a szolgáltatásoké 0,6%-kal emelkedett, míg a mezőgazdaságé 0,2%-kal visszaesett. A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztási kiadása 0,6%-kal, a kormányzattól származó természetbeni juttatások értéke 0,4%-kal, a közösségi fogyasztás 1,4%-kal bővült. A bruttó állóeszköz-felhalmozás 2,3%-kal, az export 1%-kal, míg az import ennél lényegesen nagyobb mértékben, 3,2%-kal emelkedett.

A magyar gazdaság az első félévben 2,8%-kal bővült, szemben az egy évvel korábban mért 3,7%-kal. A lassulásnak átmeneti és strukturális okai egyaránt vannak. Az elmúlt másfél évben olyan mértékben érkeztek uniós források a nemzetgazdaságba, amely önmagában 1,5 százalékponttal emelte a dinamikát. A korábbi időszakban a magyar kormány elhibázott politikája miatt nagy kihagyásokkal és szerény mértékben sikerült lehívni a 2013-ban lezárult középtávú fejlesztési ciklus Magyarországnak megítélt pénzeszközeit. A pénzügyi elszámolást is magába foglaló kétéves zárási időszakban, azaz a tavalyi és az idei évben ezért feltorlódtak az Európai Unió fejlesztési alapjaiból finanszírozott projektek, amelyek a múlt évben kiemelkedő dinamikát eredményeztek a gazdasági növekedésben. Igaz, a magas mérőszámhoz az alacsony bázis is hozzájárult, mivel 2012-ben 1,5%-kal zsugorodott, míg ehhez képest 2013-ban 1,7%-kal nőtt a gazdaság teljesítménye; ***a bruttó hazai termék volumene 2013-ban még nem jutott el a 2008. évi szintre, attól 0,4%-kal elmaradt. Ebben az időszakban a visegrádi és a balti országok kétszámjegyű növekedést értek el.***

Komolyabb, messzebb ható következményekkel járó probléma a beruházások alacsony teljesítménye, a magánberuházások csekély volumene. A járműipari és néhány más feldolgozóipari – jelentős részben 2010 előtt elhatározott – fejlesztés lezárultával alig indulnak új projektek, ***az országból menekül a működő- és a humántőke egyaránt. Ennek oka a kiszámíthatatlan szabályozási környezet, a konfrontatív gazdaságpolitika és a verbális szabadságharc.*** A hazai vállalkozásokat különösen sújtja a rögtönzésekkel teli gazdaságpolitika, a folytonos változtatások az alapvető működési környezeten. Ezért a vállalkozások nem mernek beruházni, ezáltal nem képesek fejlődni. ***Az állami és***

önkormányzati megrendelésekhez politikai kapcsolatokon keresztül és nem gazdasági teljesítmény alapján lehet jutni. Ezért nem is erre koncentrálnak a cégek. Többek között ezért is **zuhan a magyar gazdaság versenyképessége.** Az utóbbi négy évben a versenyképességi rangsorban az ország évente 2-3 hellyel hátrább került, erre az évre leküzdöttük magunkat a 63. helyre. Ez azt jelenti, hogy a nemzetközi elemzők a magyar versenyképességet nem a fejlett országok szintjén lévőnek értékelik.

A gazdasági fejlődés esélyeit rontja a súlyosan elhibázott oktatás- és foglalkoztatáspolitikai. A kormány tudatosan visszazorítja a továbbtanulási lehetőségeket: mesterségesen csökkenti a gimnáziumba járók számát, a szakmunkásképzést a múlt század első felének tanonciskolai szintjére süllyesztette, és korlátozza a bejutást a felsőoktatásba. A foglalkoztatáspolitikai látszat szintjén a teljes foglalkoztatásra törekszik, valójában az irreálisan felduzzasztott közmunkás sereg csekély hatékonyságú, ugyanakkor rendkívül költséges az államháztartás számára. Az elhibázott adórendszer miatt rendkívül drága a munkáltatók számára a foglalkoztatás, ami alacsonyan tartja a béreket. Ezért a szakképzett fiatalok külföldön keresik a megélhetésüket, ennek következményeként komoly szakemberhiány lépett fel a gazdaság több területén.

A jelenlegi gazdaságpolitika szükségszerűen az ország további leszakadását idézi elő. Mint az látható volt, a tavalyi év átmenetinek bizonyult: ebben az évben ismét a magyar gazdaság növekedési üteme a legalacsonyabb a visegrádi országok csoportjában, de e vonatkozásban megelőz bennünket Szlovénia és Románia is. Az országon belül is gyorsuló ütemben nőnek a társadalmi és gazdasági különbségek: az Eurostat adatai szerint 2013-ban a népesség egyharmada, 33,6%-a a jövedelmi szegénység és a társadalmi kirekesztettség körülményei között élt, ez a negyedik legmagasabb érték az Európai Unióban. A hét magyar régió közül négy régió az Európai Unió 12 legszegényebb régiója között volt: Észak-Magyarország egy főre jutó bruttó hazai terméke csupán 5 bolgár és egy román régió megelőzésére volt elég, míg Észak-Alföld, Dél-Alföld és Dél-Dunántúl ezen felül még további két román régióval bizonyult fejlettebbnek. Az Európai Unió rangsorában e négy magyar régió előtt volt a román régiók többsége, és valamennyi szlovák és lengyel régió. **Csak gyökeresen más gazdaságpolitika adhat esélyt arra, hogy a magyar gazdaság ismét a felzárkózás útjára lépjen, amely az európai centrumhoz és nem a Kelet-Balkánhoz közelít.**

Foglalkoztatottság, keresetek

A múlt évhez hasonlóan az idén is látványos eredményeket mutat a foglalkoztatási statisztika. Ennek oka a közfoglalkoztatottak dinamikusan növekvő száma, valamint a külföldön dolgozó, de hazai foglalkoztatottak közé soroltak kétszámjegyű mutatóval emelkedő létszáma. **A hazai elsődleges munkaerőpiacon ugyanakkor még mindig valamivel kevesebben dolgoznak, mint a 2008. évi gazdasági válság előtt.** A defláció – és a tavalyi választási év – hatására a reálkeresetek ez évben is jelentősen nőttek.

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint a június és augusztus közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 251 ezer fő volt, 134 ezer fővel, 3,2%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 227 ezer fő volt, több mint egyharmaddal, 36,9%-kal magasabb az egy évvel azelőttinél. A munkaerő-felvétel módszertana alapján 113 ezer külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak mutatott ki a KSH, létszámuk 12,9%-kal nőtt egy év alatt. Nagy valószínűséggel hasonló arányban nőtt a külföldön dolgozók teljes – félmillióra becsült – száma is.

A lakossági adatfelvétel szerint a június és augusztus közötti trimeszterben a hazai elsődleges munkaerőpiacon 60 ezer fővel, 1,5%-kal dolgoztak többen az egy évvel korábinál. A külföldön dolgozók százezres körét is beleszámítva a 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája 64,5% volt, 2,4 százalékponttal magasabb, mint a múlt év azonos időszakában. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya 81,2% volt, 1,6 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél, míg az 55-64 éveseké 46,1% volt, amely 4,1 százalékponttal haladta meg az egy évvel korábit.

Az **aktív munkanélküliek száma** a június és augusztus közötti három hónap átlagában 304 ezer fő volt, 39 ezer fővel, 11,4%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A legutóbb ismert adat szerint a második negyedévben 306 ezren válaszolták a munkaerő-felvétel során azt, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták a munkaerőpiacon a helyzetüket; közülük 69 ezer főt sorolt a KSH **passzív munkanélküliek** csoportjába. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta**, amely az aktív munkanélküliek figyelembe vételével meghatározott mutató, a június és augusztus közötti trimeszterben 6,7% volt, 1 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábinál. A 25 éven aluliak között változatlanul rendkívül magas, 18,2% volt a munkanélküliek aránya, annak ellenére, hogy egy év alatt 3,7 százalékponttal csökkent a mutató értéke. **Továbbra is súlyos gond a tartós munkanélküliség:** az álláskeresők csaknem fele, 48,5%-a legalább egy éve keresett munkát; a munkanélküliség átlagos időtartama meghaladta a másfél évet: 19,2 hónapra emelkedett az egy évvel korábbi 18,7 hónapról.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált álláskeresők száma** augusztus végén 339 ezer fő volt, 6,4%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 15,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Augusztusban a foglalkoztatók 50 100 új álláshelyet jelentettek be, 53,5%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Az új álláshelyek száma gyakorlatilag a felére csökkent, mégpedig a közmunkaprogram havonkénti – szinte követhetetlen – változásai révén: a támogatott munkahelyek teszik ki ugyanis az összes új munkahely közel kétharmadát, 65,6%-át, és ezek száma az előző hónapoz képest 44,3%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 60%-kal mérséklődött.

Augusztusban a regisztrált munkanélküliek csaknem egyhatoda, 16,5%-a 25 éven aluli fiatal volt, négyötödük, 80,4%-uk az első munkahelyét kereste. Az álláskeresők több mint egynegyede, 28,7%-a az 50 éven felüli korosztályhoz tartozott. A munkanélküliek több mint felének, 51,1%-ának nem volt szakképzettsége; legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezett a regisztrált álláskeresők 41,6%-a. A munkát keresők alig több mint egyhetede, 15,5%-a volt jogosult álláskeresői támogatásra, míg a lényegesen kisebb összegű szociális segélyben

egyharmaduk, 33,8%-uk részesült. **A munkanélküliek több mint fele, 50,7%-a** – az Európai Unióban egyedülálló módon – **teljesen ellátatlanul maradt**. Ennek oka – többek között – az összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban legalább 9 hónapig jár az érintetteknek.

Változatlanul jelentős területi problémákkal terhelt a munkaerőpiac, annak ellenére, hogy a nehéz helyzettel birkózó megyékben számottevően mérséklődött a regisztrált álláskereső száma. A legnagyobb munkanélküliséggel sújtott két régióban a munkanélküliségi ráta meghaladta az országos átlag másfélszeresét: Észak-Magyarországon 14,2%, míg Észak-Alföldön 12,1% volt az értéke, de Dél-Dunántúlon is ahhoz közeli, 10,6% volt a regisztrált munkanélküliek aránya. Augusztus hónapban nyolc megyében kétszámjegyű munkanélküliséget mértek. Két megyében különösen kritikus volt a helyzet: Nógrád megyében 16,3%, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében pedig 15% volt a regisztrált munkanélküliek aránya. Ugyanakkor Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a közmunkaprogram jelentős kiszélesítésével a korábbihoz képest érzékelhetően, 12,5%-ra csökkent a munkanélküliségi ráta.

A közfoglalkoztatottak száma júliusban 202 800 fő volt, 2,4%-kal több, mint egy hónappal, és 13,2%-kal több, mint egy évvel korábban. Az első hét hónapban összességében valamivel, 1,3%-kal több közmunkást foglalkoztattak, mint a múlt év azonos időszakában. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első hét hónapban 80 100 forint volt, 2,6%-kal magasabb az egy évvel azelőttinél. A kifizetett bruttó közmunkás bér alig haladta meg a jogszabályban előírt minimálbér háromnegyedét, annak 76,3%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első hét hónapban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 872 ezer fő **állt alkalmazásban**, 2,3%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 2,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – 699 ezer főt alkalmaztak, 0,8%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első hét hónapban 243 400 forint volt, 3,5%-kal több az egy évvel korábinál. A versenyszférában 259 700 forint volt az átlagos kereset, 3,7%-kal magasabb, mint a múlt év azonos időszakában. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 244 600 forintot mutatott a keresetek átlaga, 3%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A közszférában és a nonprofit szervezeteknél a teljes munkaidőben foglalkoztatottak közül 192 ezer fő a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 9 800, illetve 9 300 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

Az alkalmazottak **nettó átlagkeresete** az első hét hónapban 159 400 forint volt, 3,5%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. A fogyasztói árak az első hét hónapban 0,3%-kal mérséklődtek, így a reálkereset érzékelhetően, 3,8%-kal emelkedett. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 116 600 forint volt, 3,9%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában; a szellemi dolgozók nettó 255 100 forintos keresete 3,3%-kal haladta meg az egy

évvel korábbi. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 160 200 forint volt az átlagkereset, 3%-kal több az egy évvel azelőttinél. Az első hét hónapban a keresetek a közigazgatásban és a védelemben 2,5%-kal, az oktatásban 4,4%-kal, az egészségügyben mindössze 0,4%-kal, míg a szociális ellátásban 5,3%-kal emelkedtek.

Áralakulás

A magyar gazdaságban *másfél éve érzékelhető úrmérséklődési folyamat tapasztalható*. A világpiacon nyersanyag- és energiaárak rendkívül alacsony szinten stagnálnak, sőt a kőolajár még tovább is zuhanhat, ami megakadályozza az ipari árak növekedését. A feldolgozóipari árak ugyanakkor az utóbbi hónapokban némileg emelkedtek a gyengülő forint miatti importár növekedés következtében. A mezőgazdasági árak a termelést veszélyeztető alacsony szinten ragadtak, amihez az orosz embargó folytán keletkezett európai termékfelesleg is hozzájárul. A korábbi hónapokban megváltozott a fogyasztói árak változásának iránya, a defláció augusztusban megtört, a lassú áremelkedés várhatóan a következő hónapokban folytatódik. Ennek hatására az év egészében a fogyasztói árszint a múlt évvel azonos lehet.

Az *ipari termelői árak* júliusban 0,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 0,3%-kal emelkedtek a múlt év azonos időszakához képest; az első hét hónapban összességében 0,8%-kal elmaradtak az egy évvel azelőttitől. Júliusban a gyógyszeriparban 5%-kal, a gépgyártásban 4,4%-kal, az egyéb feldolgozóiparban és javításban 3,3%-kal, a nyomdaiparban 3,2%-kal nőttek, míg a kőolaj-feldolgozásban 15%-kal, az élelmiszeriparban 1,8%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 0,7%-kal emelkedtek, míg az energetikában 1,6%-kal mérséklődtek egy év alatt a termelői árak.

Az *ipari export értékesítési árai* júliusban 0,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 1,5%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest, míg az első hét hónapban összességében 0,4%-kal nőttek. Júliusban a kiviteli árak a gyógyszergyártásban 5,4%-kal, a gépgyártásban 5%-kal, a vegyiparban 4,8%-kal nőttek, míg a kőolaj-feldolgozásban 17,3%-kal, az élelmiszeriparban 1,4%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóipari export értékesítési árai e relációban 1,7%-kal emelkedtek, az energiaipariak 2,5%-kal visszaestek. Az *ipar belföldi értékesítési árai* júliusban 0,5%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 1,8%-kal a tavalyi év azonos időszakához képest; az első hét hónap átlagában 2,9%-kal visszaestek. Júliusban az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 5,8%-kal, a textil- és bőriparban 3,7%-kal, a villamos berendezések gyártásában 3,5%-kal, az építőanyag-iparban 3,2%-kal nőttek, míg a kőolaj-feldolgozásban 13,8%-kal, az élelmiszergyártásban 2,1%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos hónapjához viszonyítva. A feldolgozóipari értékesítési árak összességében 2,1%-kal, az energetikaiak 1,5%-kal visszaestek ebben a relációban az egy évvel korábbihoz képest.

A *mezőgazdasági termelői árak* júliusban 5,6%-kal, az első hét hónapban 5,7%-kal visszaestek. A növényi és kertészeti termékek ára 1,9%-kal maradt el a tavaly júliusitól. A gabonafélék

termelői ára 8,1%-kal, az ipari növényeké 0,6%-kal, ezen belül az olajos növényeké 3,6%-kal mérséklődött. A zöldségek felvásárlási ára 3,3%-kal csökkent, a gyümölcsöké közel egynegyedével, 24,2%-kal, a burgonyáé 9%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára júliusban 11,2%-kal, ezen belül a vágóállatoké 9%-kal, az állati termékeké jelentősen, 16,1%-kal visszaesett.

A **fogyasztói árak** augusztusban 0,6%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és változatlanok maradtak az egy évvel korábbihoz képest, míg az első nyolc hónap egészében 0,2%-kal csökkentek. Az élelmiszerek ára júliushoz viszonyítva 0,7%-kal mérséklődött, főként azért, mert az idényáras élelmiszerek, azaz a friss gyümölcs, zöldség, burgonya jelentősen, 5,3%-kal olcsóbbak lettek egy hónap alatt. A szolgáltatások ára az előző hónaphoz képest 0,3%-kal, ezen belül az üdülési szolgáltatásoké 1,1%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 0,2%-kal emelkedett.

Az élelmiszerek fogyasztói ára augusztusban mérsékelten, 0,9%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az idényáras élelmiszerek számottevően, 17,2%-kal drágultak; az étolaj ára 7,7%-kal, a tojásé 5,9%-kal, az iskolai étkezésé 3%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 2,9%-kal emelkedett, a tejé 11,2%-kal, a sajté 10,9%-kal, a cukoré 9%-kal, a vajé 5,2%-kal, a liszté 4,9%-kal, a sertéshúsé 4,7%-kal csökkent. Az adó és a kiskereskedelmi árrés emelése következtében a szeszes italok és a dohányárak 3,9%-kal, ezen belül a tömény italok 10,2%-kal drágultak. Az újságok és folyóiratok ára szintén jelentősen, 8,3%-kal, a gyógyszereké 1,6%-kal nőtt. A szolgáltatások ára 1,7%-kal, ezen belül az üdülési szolgáltatásé 5,6%-kal emelkedett. Az autópályadíj, a gépkocsi kölcsönzés és a parkolás 6,6%-kal drágult. A személyszállítás díja 5,8%-kal, a postai szolgáltatásé 3,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az egészségügyi szolgáltatások 5,5%-kal drágultak. A háztartási energia ára 2,7%-kal, ezen belül az áramé 5,7%-kal, a távfűtésé 3,4%-kal mérséklődött, míg a széné 4,4%-kal, a tűzifáé 3,6%-kal emelkedett. A forint árfolyamának jelentős gyengülése a tartós fogyasztási cikkek árának 1,3%-os emelkedését eredményezte. A ruházati termékek ára 0,2%-kal, az üzemanyagoké 11,9%-kal csökkent.

A **nyugdíjas fogyasztói** kosárral számított **árindex** augusztusban 0,5%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és 0,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az év nyolcadik hónapjában a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – **maginfláció** 1,2% volt, amely a következő hónapokban a fogyasztói árindex kismértékű emelkedését vetíti előre.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** a KSH adatközlése szerint az év eddig megfigyelt időszakában is a múlt évben tapasztalt, jelentős ütemben bővült. A forgalom volumene júliusban – szezonálisan és naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 0,6%-kal nőtt az előző hónaphoz, és 6,8%-kal az egy évvel korábbihoz képest, az első hét hónapban pedig 6,2%-kal emelkedett. Az élelmiszerek eladása az év elejétől 3,8%-kal, ezen belül a forgalom több mint

háromnegyedét kitevő élelmiszerláncok értékesítési volumene 4%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké 3,2%-kal nőtt. Az élelmiszereken kívüli forgalom az első hét hónapban – a KSH jelentése szerint – 8,3%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Jelentősen, 13,2%-kal nőtt a számítástechnikai és egyéb iparcikkek, 12%-kal a ruházati termékek, 11,7%-kal a vegyes iparcikkek, 11,5%-kal az illatszerek, 8,3%-kal az üzemanyagok eladása. Szerényebb mértékben, 3%-kal emelkedett a gyógyszerek, 1,5%-kal a bútorok és műszaki cikkek forgalma, míg a könyveké, az újságoké és folyóiratoké 2%-kal visszaesett. Változatlanul dinamikusán, 26,3%-kal nőtt az internetes és csomagküldő kereskedelem, valamint 14,3%-kal a hasznáلتcikkek forgalma.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság adatai szerint az első félév végén 2 695 ezer fő **részesült ellátásban**, 2,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az ellátás havi átlaga 106 800 forint volt, 2,6%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. **Nyugellátásban** június utolsó napján 2 187 ezren részesültek, létszámuk egy év alatt alig változott, 0,4%-kal csökkent. Ebből öregségi nyugdíjat 2 022 ezer fő kapott, létszámuk 0,4%-kal emelkedett, és a nyugdíjuk átlaga 118 800 forint volt, amelynek összege 2,3%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. Az első félév végén 123 ezer nő részesült teljes jogú nyugdíjban a 40 éves munkaviszonya alapján, létszámuk 6,5%-kal nőtt egy év alatt. Átlagos nyugdíjuk havonta 117 200 forint volt, mindössze 0,5%-kal több a 2014 júniusinál. Rokkantsági és rehabilitációs ellátásban 391 ezer fő részesült, – a kormányzati szándéknak megfelelően – 5,3%-kal kevesebb, mint a tavalyi év közepén. Az ellátás havi összege átlagosan 67 800 forint volt, amely az egy évvel korábbihoz képest 2%-kal emelkedett.

A **lakosság betétállománya** augusztusban 6 milliárd forinttal nőtt, és a hónap végén 6 822 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 13 milliárd forinttal csökkent, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 10 milliárd forinttal, míg árfolyamváltozás következtében 9 milliárd forinttal emelkedett. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint augusztus végén a lakosság birtokában 3 105 milliárd forint értékű állampapír volt, jelentősen, 28,8%-kal több, mint az év elején.

A **lakosság hitelállománya** augusztusban 33 milliárd forinttal mérséklődött, és a hónap végén 6 060 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 22 milliárd forinttal a devizahiteleké tranzakciók eredményeképpen 10 milliárd forinttal, árfolyamváltozás következtében 1 milliárd forinttal visszaesett. A lakossági devizahitelek állománya 201 milliárd forintra zsugorodott, mivel a pénzügyintézetek a devizahiteleket törvény által előírt kötelezettségüknek megfelelően forintra váltották.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** az év eddig megfigyelt időszakában a tavalyit megközelítő magas dinamikával bővült. Júliusban a kivitel volumene 6%-kal, míg a behozatalé szerényebb mértékben, 3,4%-kal emelkedett. Az első hét hónapban az export 8,3%-kal, az import 6,9%-kal

nőtt. A külkereskedelmi mérleg aktívuma az első hét hónapban 1 496 milliárd forintot, illetve 4 852 millió eurót tett ki, 368 milliárd forinttal, illetve 1 189 millió euróval többet az egy évvel korábbinál. Az első hét hónap átlagában az export forintban mért árszínvonal 0,5%-kal, az importé 1%-kal csökkent, a cserearány – akárcsak az első félévben – 0,5%-kal javult. Az első hét hónap folyamán a forint árfolyama az euróhoz képest csekély mértékben, 0,2%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva ugyanakkor jelentősen, 23%-kal gyengült.

Július végéig a forgalom felét adó gép- és szállítóeszköz kivitel 11,4%-kal, a behozatal 10,9%-kal emelkedett, főként a közúti járművek forgalmának 20%-os bővülése nyomán. A feldolgozott termékek kivitele 6,7%-kal, behozatala 7%-kal nőtt; ebben a termékcsoportban a gyógyszeripari és a műanyagipari, valamint a gépjárműgyártáshoz kötődő bőrtermék forgalom változása dominált. Az élelmiszeripari export 5,4%-kal, az import 5,9%-kal bővült; a gabonatermékek kivitele 10%-kal nőtt, főképp a kukorica exportja emelkedett jelentősen, és számottevően nőtt az élőállatok forgalma is. Az energiahordozók importvolumene az első hét hónapban 11,6%-kal visszaesett; ennek oka a kőolaj- és földgázimport 30%-ot közelítő csökkenése.

Az első hét hónapban az Európai Unióba irányuló export volumene 9%-kal, ezen belül a 15 tradicionális tagállam felé 8,7%-kal, az új tagállamokba kerülő 9,8%-kal emelkedett. Az Európai Unió tagállamaiból érkező import 9,2%-kal, ezen belül a régi tagállamokból induló 7,9%-kal, a 13 új tagállamból érkező pedig 12,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az Európai Unióval folytatott kereskedelem mérlege 1 513 milliárd forint, illetve 4 910 millió euró többletet mutatott, 53 milliárd forinttal, illetve 162 millió euróval többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az egyéb országokba irányuló kivitel 6,1%-kal nőtt, míg az onnan származó behozatal gyakorlatilag stagnált, 0,2%-kal csökkent. A külkereskedelmi mérleg ebben a relációban csaknem egyensúlyban volt, mindössze 17 milliárd forint, illetve 58 millió euró deficitet mutatott, amely 315 milliárd forinttal, illetve 1 027 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábbinál, annak csupán egytizede.

A nemzeti számlák előzetes adatai szerint a **kormányzat eredményszemléletű bevétele** az első félévben 7 709 milliárd forint, míg kiadása 7 893 milliárd forint, a kormányzati szektor hiánya pedig 184 milliárd forint, a bruttó hazai termék 1,1%-a volt. A deficit 324 milliárd forinttal, a GDP 2,1%-ával kisebb volt, mint a múlt év azonos időszakában. Az első félévben a bevételek 8,5%-kal emelkedtek. A társadalombiztosítási hozzájárulások 5,3%-kal, a jövedelemadó bevételek 3,5%-kal, a termelési és importadó 4%-kal, ezen belül az áfa-befizetések 7,5%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. Különösen nagymértékben, 29%-kal nőttek az egyéb bevételek; ezek között számolják el az uniós forrásból származó támogatásokat.

A **kormányzati szektor kiadásai** 3,6%-kal nőttek az első félévben. Több mint egynegyedével, 26,8%-kal emelkedtek a felhalmozási kiadások, melynek döntő többsége az uniós támogatású beruházásokhoz, fennmaradó része a kormányzati presztízsberuházásokhoz kapcsolódik. A munkavállalói jövedelmek 8,5%-kal nőttek, míg a pénzbeni társadalmi juttatások – a kormányzati szándéknak megfelelően – gyakorlatilag nem változtak, mindössze 0,1%-kal emelkedtek. A kamatkidás 7,2%-kal, a folyó termelő-felhasználás 3,7%-kal mérséklődött.

A KSH egyben közzétette azokat az adatokat, amelyeket a túlzothiany-eljárásról szóló európai uniós jogszabály alapján az Európai Bizottság előírása szerint az Eurostat részére megküldött. A nemzeti számlák adatai alapján küldött idei második jelentés szerint a múlt évben a kormányzati szektor hiánya 812 milliárd forint, a bruttó hazai termék 2,5%-a volt. A **bruttó**, konszolidált, névértéken számításba vett /maastrichti/ **államadósság a tavalyi év végén** 24 514 milliárd forintot tett ki, amely **a GDP 76,2%-a**. Ezzel a KSH némileg korrigálta az áprilisban közölt első jelentés adatait: az akkori adatközlés szerint a múlt évi államháztartási deficit a bruttó hazai termék 2,6%-a, míg a bruttó államadósság az év végén a GDP 76,9%-a volt.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** augusztus végén 915 milliárd forintot tett ki, amely az éves előirányzat 102,5%-a; a költségvetés deficitje már két hónappal korábban túllépte az éves hiánykorlátot. Az év első nyolc hónapjában a központi alrendszernek 10 424 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 63,7%-a, és 11 339 milliárd forint kiadása – az éves előirányzat 65,7%-a – teljesült. A központi alrendszer részét képező központi költségvetés deficitje augusztus végén 980 milliárd forint volt, a törvényi előirányzat 116,5%-a. **A központi költségvetés hiánya gyorsuló mértékben növekszik a kormányzat kiadásnövelő döntései következtében.**

A **gazdálkodó szervezetek** augusztus végéig 785 milliárd forint **adót fizettek**, jelentősen, 13,8%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Társasági adóból 30%-kal, energiaadóból csaknem másfélszeresére, 48,2%-kal nőtt az adóbevétel. Ez utóbbi növekmény azt mutatja, hogy **a kormány a világszerte energiák zuhanásából eredő lehetőséget nem a lakossági energiaárak mérséklésére, hanem az adóbevételek növelésére használja fel.** A pénzügyi szervezetek különadójából 74 milliárd forint folyt be a kincstárba, ugyanannyi, 0,1%-kal több, mint egy évvel korábban. Egyszerűsített vállalkozói adóból 9,4%-kal kevesebb, a kisadózók tételes adójából 28,7%-kal több adó származott, az érintett kör átrendeződése következtében. Az útdíjakat, környezetvédelmi termékdíjakat és a különböző bírságokat magába foglaló egyéb központosított bevételek teljesítése csaknem 20%-kal nőtt a tavalyihoz viszonyítva, főképp az elektronikus, valamint az ez évtől fizetendő időalapú útdíjak következtében.

Fogyasztási adókból az első nyolc hónapban 2 927 milliárd forintot fizettek a kötelezettek, 5,1%-kal többet az egy évvel korábrinál. Általános forgalmi adóból 7%-kal, jövedéki adóból 8,1%-kal emelkedett a bevétel. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 142 milliárd forintos bevétel 23,8%-kal elmaradt az egy évvel korábrtól, miután az állami pénzügyi intézmények fizetési kötelezettségét a kormány mérsékelte, illetve eltörölte.

A **lakosság** augusztus végéig 1 231 milliárd forint **adót fizetett**, 5,8%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Személyi jövedelemadóból 5,4%-kal, illetékekből 11,8%-kal, gépjárműadóból 4,2%-kal több bevétel keletkezett, mint a tavalyi év hasonló időszakában. A társadalombiztosítási alapok bevétele augusztus végéig 3 320 milliárd forint volt, 1,3%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A nyugdíjalap bevétele 2%-kal, az egészségbiztosítási alapé mindössze 0,1%-kal csökkent.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** az első nyolc hónapban 4 762 milliárd forintot tettek ki, 4,8%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A költségvetési szervek kiadásai 1,5%-kal, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 7,8%-kal, míg az

uniós kiadások 10,1%-kal nőttek az előző hétéves támogatási ciklus projektjeinek ez évi zárásához igazodva. Az erőltetett ütemű kifizetések ellenére az előirányzat felhasználása nem érte el az időarányost, az éves költségvetésben rögzített kiadásoknak csak az 55%-át sikerült teljesíteni. Ezt az elmaradást tetézi az is, hogy az Európai Unióból augusztus végéig mindössze 424 milliárd forint támogatás érkezett, a tavalyi támogatásnak alig több mint a fele, 53,5%-a, és ami az idei előirányzatnak nem egészen egynegyede, 24,7%-a. ***Az Európai Bizottság jogviták és az elkövetett szabálytalanságok miatt tartott vissza jelentős összegeket. Az év végéig az összes projekt pénzügyi lezárása, és ezáltal a támogatások teljes körű lehívása erősen kétséges.*** A helyi önkormányzatok támogatására az első nyolc hónapban 405 milliárd forintot fordítottak, 12,5%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások 118 milliárd forintot tettek ki, 1,1%-kal többet az egy évvel korábbinál. A kiadások döntő részét továbbra is a cégalapítások és tőkeemelések, továbbá a társaságok támogatására fordított kiadások jelentették, beleértve a Paks II. projekt elindítását is.

Szociális és családtámogatásokra augusztus végéig 513 milliárd forintot fordított a kormány, 10,9%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A növekmény részint azért keletkezett, mert év elejétől a központi költségvetésben jelennek meg a korábban önkormányzatok által finanszírozott jövedelempótló ellátások. Emellett a látszólag jelentős növekedés oka, hogy augusztusban az előző évvel ellentétben kéthavi juttatás kifizetésére került sor: a hónap elején az augusztusban esedékes, a végén pedig a szeptemberi családi támogatásokat és a megváltozott munkaképességűek kereset-kiegészítését is kifizették. A foglalkoztatási alap kiadásai 229 milliárd forintot tettek ki, 0,7%-kal többet az egy évvel azelőttinél, amelynek döntő része, 69,9%-a a közmunka program finanszírozását szolgálta. Az egészségbiztosítási alap nyolc havi kiadása 1 285 milliárd forint, a nyugdíjalapé 2 001 milliárd forint volt, 2,1%-kal, illetve 2,4%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A gyógyító megelőző ellátásokra mindössze 0,7%-kal fordítottak többet, mint egy évvel azelőtt.

A ***költségvetési szervek*** lejárt határidejű ***tartozásállománya*** augusztus végén 76 milliárd forint volt, 31,4%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A csaknem egyharmados csökkenés az egészségügyi ágazatot érintő, július végén lezárult 60 milliárd forintot elért konszolidáció eredménye. A konszolidáció végrehajtásában is megmutatkozik a kormányzati irányítás következetlensége. Az intézményeknél felmért tartozásállomány finanszírozási feltételeiről hosszas késlekedés után született döntés. Időközben több intézmény a működés biztosításához már bejártott gyakorlatot követve a lejárt számlák egy részét saját forrásaiból „megelőlegezte” és kifizette, mivel arról, hogy ez esetben azokra nem számolható el a támogatás, csak késve tájékoztatták őket. Emiatt a konszolidációs forrás ezen részét vissza kellett fizetniük. Az állam így teremtett fedezetet a későbbi rendkívüli támogatásokhoz. A részleges konszolidáció ellenére az egészségügyi szolgáltatók tartozásállománya ismét növekedésnek indult, augusztus utolsó napján 42,4 milliárd forinttal tartoztak a szállítóknak, amely a költségvetési szervek összes tartozásának több mint fele, 55,8%-a. Mint várható volt, ***a mélyen alulfinanszírozott egészségügy anyagi gondjain a konszolidáció csupán átmenetileg segített, az adósságállomány szükségszerűen újratermelődik, és a finanszírozási valamint a hálózati struktúra átalakítása nélkül egy éven belül eléri a kormányzati beavatkozás előtti mértéket.***

Még mindig kritikus tömegű, közel nyolcmilliárd forintos az iskolai oktatás centralizációját megtestesítő Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tartozása, amit állami támogatás előrehozással csökkentettek erre a szintre. A legtöbb 52,8 milliárd forintos tartozást az Emberi Erőforrások Minisztériumának felügyelete alatt álló intézmények halmozták fel, tartozásaik képviselték az augusztus végi teljes tartozásállomány 69,6%-át.

A kormányzati munka összehangolásáért és felügyeletéért felelős Miniszterelnökség adóssága augusztus végén 11,7 milliárd forint volt, amely a teljes tartozásállomány 15,4%-a. Az irányításával működő intézményi körben egyetlen sem volt, amelynek ne lett volna lejárt tartozása. Jelentősen nőtt a Belügyminisztérium tartozása, és elérte az 5,5 milliárd forintot, míg a Honvédelmi Minisztériumé 1,9 milliárd forintra emelkedett. Számottevő, 15,4-szeres adósságnövekedés következett be a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium irányítása alatt működő nemzeti sportközpontoknál is. Tartozásaik volumene közelítette az egymilliárd forintot.

Az államháztartás helyzete valójában tükröképe a kormányzati tevékenységnek. A jelenlegi politikai elit, a miniszterelnök egyetlen célja a hatalom megtartása, melyhez elegendőnek tartja, hogy mindig uralja az aktuális pillanatot. Ehhez jól működő közigazgatásra nem hogy nincs szükség, az egyenesen zavaró lehet a jogszerűséghez történő ragaszkodás következtében. A költségvetés helyzete formálisan elfogadható helyzetben van: augusztus végéig ugyan a hiány meghaladta az egész évre megengedett mértéket, de ezt a kormány nyilvánvalóan bármi áron korrigálja, és az év végére teljesülhet a 2,4%-os hiánycél. Ha tartalmilag vizsgáljuk az államháztartást, akkor szembeűnő a diszfunkcionalitás. A közszolgáltatások finanszírozása régóta elégtelen, ez a kormány filozófiájának lényegéből fakad, de a pénzkivonás mértéke egyre komolyabb működési zavarokat okoz. Jellemző, hogy éppen csak lezárult a kórházak konszolidálása, amelynek során 60 milliárd forinttal csökkentette a kormány az egészségügyi szolgáltatók elviselhetetlenné duzzadt tartozásállományát, de egy hónappal később – törvényszerűen és előre láthatóan – újra megindult az adósság növekedése. Komoly finanszírozási gondokkal küzd a közoktatás is, a Klebelsberg Iskolairányító Központ lejárt határidejű tartozásainak összege is folyamatosan duzzad, és hasonló helyzetben vannak a szociális ellátó szervezetek is. Ugyanakkor a kormány éppen most adott a rendkívüli kormányzati keretből 800 millió forintot különféle sportcélok támogatására. Erre azért érdemes odafigyelni, mert ezzel az összeggel ***a sport költségvetési finanszírozása meghaladta a teljes magyar felsőoktatásra jutó költségvetési előirányzatot.***

Ipar, építőipar

Az ***ipari termelés*** a múlt évi dinamikus bővülést követően ez évben lassuló, de így is jelentős ütemben nőtt. A termelés volumene júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,7%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok szerint – 3,4%-kal a múlt év azonos időszakához képest; az első hét hónapban 6,7%-kal nőtt az ipari kibocsátás. Az évkezdettől a feldolgozóiparban 7,2%-kal, az energetikai iparban

5,2%-kal emelkedett a termelés volumene. Az első hét hónapban a feldolgozóipari termelésben vezető szerepet betöltő járműgyártás kibocsátása 15,6%-kal, az autógyártáshoz kötődő gumi- és műanyagiparé 15%-kal, a gyógyszeriparé 7,1%-kal, az elektronikai iparé 5,4%-kal, az élelmiszergyártásé 3,1%-kal nőtt, a gépgyártásé 1,7%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 1,9%-kal visszaesett.

Az **ipari export** júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,8%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok szerint – 4,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva; az első hét hónapban 8,7%-kal nőtt a kivitel. Évkezdettől a feldolgozóipari export 7,8%-kal, az energetikai iparé 38,3%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az első hét hónapban a járműipari export 14,1%-kal, a gyógyszeripari 10,4%-kal, az élelmiszeripari 10%-kal emelkedett, a gépgyártásé 1,5%-kal csökkent. Az **ipar belföldi értékesítése** júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,8%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok szerint – 1,5%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest; évkezdettől 3%-kal emelkedett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése évkezdettől 7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az energetikai iparé 1,6%-kal elmaradt attól. Az első hét hónapban a járműgyártás belföldi értékesítése 34,1%-kal, a gépgyártásé 17%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 14%-kal emelkedett, a gyógyszeriparé 3,2%-kal, a vegyiparé 3%-kal mérséklődött.

A legalább ötfős vállalkozásoknál az **egy főre jutó termelés** az első hét hónapban 4,1%-kal nőtt a foglalkoztatottak létszámának 2,8%-os bővülése mellett. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene júliusban 2,1%-kal emelkedett, az exportrendeléseké mindössze 0,8%-kal, ezen belül a járműiparéi 11,9%-kal, a belföldi rendeléseké 11,1%-kal. A **teljes rendelésállomány** július végén 11,1%-kal, ezen belül az exportrendeléseké 12,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, a hazai rendeléseké 5,6%-kal elmaradt attól. Az első hét hónapban minden régióban nőtt az ipari kibocsátás volumene; Dél-Alföldön 12,6%-kal, a többi régióban 3% és 10,1% közötti mértékben.

Az **építőipari termelés** a tavalyi kiemelkedő dinamikát követően ez évben lassuló ütemben bővül. A termelés volumene júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 3%-kal visszaesett az előző hónaphoz, és gyakorlatilag stagnált, 0,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest; az első hét hónapban 6,7%-kal nőtt a kibocsátás. Az épületek építése az évkezdettől 4,1%-kal, az egyéb építményeké 9,4%-kal bővült. Az építőipari vállalkozások új szerződéseinek volumene júliusban 4,2%-kal visszaesett, ezen belül az épületek építésére irányulóké 12,4%-kal, az egyéb építményeket célzóké 0,2%-kal. Az ágazat teljes szerződésállománya július végén alig több mint fele, 53,1%-a volt az egy évvel korábbinak; ezen belül az épületek építésére irányulóké 11,6%-kal, az egyéb építményeket célzóké 54,2%-kal csökkent.

Mezőgazdaság

A KSH jelentése szerint ez évben a tavalyinál 4,6%-kal kisebb területen 7,5 millió tonna **kalászos gabona termett**, 2,8%-kal több, mint a múlt évben. A kedvező időjárásnak köszönhetően a termésátlagok felülmúlták a tavalyit, búzatermés 1991 óta legmagasabb átlagát regisztrálta a statisztika. Búzából 1 029 ezer hektáron, a múlt évinél 7,6%-kal kisebb területen valamivel, 0,4%-kal több, 5,3 millió tonna termést takarítottak be. A hektáronkénti termésátlag 5 140 kg volt, 8,7%-kal több az előző évinél, és jelentősen, 21,8%-kal több az előző öt év átlagánál.

A **mezőgazdasági termékek felvásárlása** az első hét hónapban 14%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása jelentősen, 25%-kal emelkedett. Gabonafélékből 46,5%-kal, zöldségfélékből 9,9%-kal többet, gyümölcsökből 27,6%-kal kevesebbet vásároltak fel, mint a múlt év azonos időszakában. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 7%-kal nőtt; a vágóállatoké 3,4%-kal, míg az állati termékeké számottevően, 16,2%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit.

Turizmus

Az idei évben a tavalyit is meghaladó mértékben nő a turizmus forgalma. Az első hét hónapban 5 791 ezer vendég 14 395 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma 8,9 %-kal, a vendégéjszakáké 6,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **külföldi vendégforgalom** 6,6%-kal nőtt változó szerkezet mellett. A legtöbb, 1 091 ezer vendégéjszakát változatlanul német turisták töltötték hazai szálláshelyeken, csaknem ugyanannyit, 0,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Brit vendégek 502 ezer éjszakát vettek igénybe, amely jelentős, 25,7%-os emelkedés egy esztendő alatt. Az osztrák turisták 462 ezer vendégéjszakája 8,1%-os, az olaszok 382 ezer éjszakája 10,3%-os növekedést jelent. Az első hét hónap alatt lengyel turisták 346 ezer, míg az oroszok 331 ezer vendégéjszakát töltöttek el a szálláshelyeken, az előbbi 8,9%-os emelkedést, míg az utóbbi jelentős, 27,7%-os csökkenést tükröz. Ázsia országaiból érkezett vendégek 604 ezer éjszakát töltöttek el hazai szálláshelyeken, 18,6%-kal, az Amerikai Egyesült Államokból érkezők pedig 356 ezer éjszakát, 15,6%-kal többet, mint egy évvel azelőtt.

A **belföldi vendégforgalom** az első hét hónapban 7 162 ezer éjszakára vette igénybe a szálláshelyeket, amely jelentős, 6,9%-os emelkedést jelentett. A szállodák átlagos foglaltsága az első hét hónapban 52% volt, 2,8 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A júliusi szálláshely-kihasználtság ezen belül 66,7% volt, számottevően, 4,7 százalékponttal emelkedett; az ötcsillagos hotelek foglaltsága 76,5%, a négycsillagosoké 77,4%, a gyógyszállóké pedig

75,1% volt. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele az első hét hónapban 201 milliárd forint volt, folyó áron 11%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

Népmozgalom

Az első hét hónapban 52 200 **gyermek született**, 0,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A születési arányszám 9,1‰ volt, ugyanannyi, mint a múlt év azonos időszakában. Július végéig 22 800 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 8%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A házasságkötési arányszám 4‰ volt, amely 0,3 ezrelékpontos emelkedést tükröz.

Az első hét hónapban 78 700 **halálesetet** anyakönyveztek, jelentősen, 7%-kal többet, mint a tavalyi év azonos hónapjaiban. A halálozási arányszám 1 ezrelékponttal 13,8‰-re emelkedett. A csecsemőhalálozási arányszám 4,1‰ volt, érzékelhetően, 0,6 ezrelékponttal kisebb az egy évvel azelőttinél. A **természetes fogyás** következtében az év eleje óta 26 500 fővel csökkent az össznépesség; a csökkenés számottevően, 22,2%-kal magasabb az egy évvel korábbinál. A természetes fogyás arányszáma 4,6‰ volt, 1 ezrelékponttal emelkedett.

A KSH közzétette a **nemzetközi vándorlás** múlt évi – korántsem teljes körű – adatait. Tavaly 26 ezer külföldi állampolgár vándorolt be az országba, és 10 800 távozott; a vándorlási nyereség 15 200 fő volt. Az idei év elején 146 ezer külföldi állampolgár tartózkodott Magyarországon, 3,9%-kal több, mint a múlt év első napján. A tavalyi évben 240 külföldi állampolgár kapott menekült státuszt, és 8 700 fő magyar állampolgárságot.

2014-ben 28 600 magyar állampolgár érkezett, illetve tért vissza hazánkba, közülük 17 200 fő külföldön, míg 11 400 fő Magyarországon született. A külföldön született magyar bevándorlók száma több mint kétszerese volt a 2013. évinek, azt 106,7%-kal meghaladta. **A múlt évben 31 400 magyar állampolgár vándorolt ki az országból, csaknem másfélszer annyi**, 45,4%-kal több, **mint egy évvel**, és **csaknem két és félszer annyi**, 142,1%-kal több, **mint két évvel korábban**. A KSH közlése szerint a múlt évben – részben hiányos adatok alapján – 295 ezer magyar állampolgár tartózkodott az Európai Gazdasági Térség országaiban. Egy korábbi kiadvány szerint a legalább egy éve külföldön tartózkodó magyar állampolgárok négyötöde él az Európai Unió országaiban, tehát a KSH becslését alapul véve 370 ezer magyar él tartósan külföldön. Az adatközlés jelen formája nem teszi lehetővé az összehasonlítást a korábbi évek hasonló adataival, és azok a meglévő jelentős módszertani problémák miatt feltehetően alulbecsültek.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatai szerint az első hét hónapban 162 500 **bűncselekményt** regisztráltak, 10,8%-kal, ezen belül Budapesten 16%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A súlyosabb megítélésű **büntettek** száma 14,9%-kal, az enyhébb megítélésű **vétségeké** 8,3%-kal mérséklődött. Július végéig a sértettek száma 15,6%-kal, a bűnelkövetőké 4,7%-kal maradt el az egy évvel korábitól. A fővárosban a bűnelkövetők száma 5,2%-kal emelkedett. A számottevő mérséklődés jelentős részben a jogszabályok, azaz a számbavételi mód változásának következménye, de csupán erre a tényezőre nem vezethető vissza. A társadalomban végbement változások ugyanakkor nem támasztják alá ezeket a meglepő adatokat, a hivatalos szervek pedig – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, valamint a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény előírásait megszegve – nem adnak a közvéleménynek érdemi tájékoztatást.

Budapest, 2015. október 6.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek, és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.